

відомостей про кривдника у разі наявності обґрунтованої підозри вчинення ним насильства, зокрема після підтвердження такого факту шляхом проведення перевірки відповідної інформації згідно з порядком взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі [5].

Варто зауважити, що Закон про домашнє насильство та ЦПК не передбачають можливості скасування обмежувального припису, зокрема у разі визнання особи невинуватою у вчиненні злочину чи адміністративного правопорушення. Тому наразі не зовсім зрозуміло як необхідно буде діяти у такому випадку. Видається, що можливим способом вирішення цього питання буде скасування рішення суду за нововиявленими обставинами.

За невиконання обмежувального припису Законом про внесення змін до КК і КПК запроваджується кримінальна відповідальність (ст. 390-1 КК), яка є більш м'якою, порівняно з відповідальністю за невиконання рішення суду (ст. 382 КК) [6].

Насамкінець, слід зауважити, що Закон про домашнє насильство набирає чинності з наступного дня після його опублікування, тоді як Закон про внесення змін до КК і КПК – через рік з дня його опублікування. Відтак, принаймні протягом цього року підлягатиме застосуванню ст. 382 КК у разі невиконання рішення суду про видачу обмежувального припису. Оскільки аналізовані юридичні інструменти є доволі новими для вітчизняної правової системи, то сфера їх застосування та якісні показники такого застосування у значній мірі залежатимуть від практикуючих юристів, їх уявлень про право і готовності до нових підходів у протидії домашньому насильству.

Список бібліографічних посилань

1. Про запобігання та протидію домашньому насильству : закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 26.10.2018).

2. Про затвердження Порядку винесення уповноваженими підрозділами Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника : наказ Міністерства внутр. справ від 01.08.2018 № з0965-18 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 26.10.2018).

3. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами : закон України від 06.12.2017 № 2227-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2227-19> (дата звернення: 26.10.2018).

4. Про затвердження порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі : постанова Кабінету міністрів України від 22.08.2018 № 658 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-%D0%BF> (дата звернення: 26.10.2018).

5. Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 № 2341-III : зі змінами станом на 14.03.2018 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 26.10.2018).

Одержано 01.11.2018

УДК 343.71

Олександр Юрійович МАРТИШ,

*аспірант кафедри оперативно-розшукової діяльності
Національної академії внутрішніх справ*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Одним із найнебезпечніших видів організованої злочинності є незаконний обіг наркотичних засобів (наркобізнес), що має тенденцію до зростання й загрожує національній безпеці не лише України, а й планетарній загалом, оскільки йому притаманні

транснаціональний характер, професіоналізм, висока технічна оснащеність злочинних угруповань, наявність власної розвідки та контррозвідки, оволодіння новітніми формами й методами протидії правоохоронним і судовим органам [1, с. 194].

Виключно при отриманні достовірної інформації оперативними підрозділами, у тому числі Департаментом протидії наркозлочинності Національної поліції України, під час проведення оперативно-розшукових заходів з документування злочинної діяльності особи чи осіб про вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину, пов'язаного з незаконним збутом наркотичних засобів, їх керівники звертаються до керівників органів досудового розслідування зі службовим листом про виявлені обставини злочинної діяльності.

У службовому листі, який підписує керівник оперативного підрозділу, зазначаються час, місце, спосіб та інші обставини вчинення кримінального правопорушення, а також відомості щодо використання доходів, одержаних злочинним шляхом, та про майно осіб, які вчинили кримінальне правопорушення [2].

При направленні до органів досудового розслідування матеріалів за результатами проведення оперативно-розшукових заходів одночасно надається інформація про проведені оперативними підрозділами заходи з розшуку майна і коштів, на які може бути накладено арешт, та їх місцезнаходження.

Слідчий:

1) при проведенні огляду місця події або обшуку під час досудового розслідування кримінального правопорушення, пов'язаного з незаконним обігом наркотичних засобів, самостійно чи за його дорученням спеціаліст в установленому КПК України порядку застосовує відеофіксацію цих слідчих (розшукових) дій та складає плани-схеми, а також вилучає необхідні речі, предмети та документи;

2) за дорученням керівництва органу досудового розслідування бере участь в реалізації матеріалів ОРС [2];

3) у кримінальному провадженні про незаконний обіг наркотичних засобів упродовж доби після вилучення наркотичних засобів вносить постанову про призначення експертизи та направляє її з відповідними додатками для виконання до державної спеціалізованої установи, що здійснює судово-експертну діяльність, та забезпечує направлення до експертної установи матеріалів, необхідних для проведення судової експертизи;

4) після отримання експертного висновку речові докази впродовж трьох діб направляє на зберігання відповідно до Порядку зберігання наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, вилучених з незаконного обігу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07 травня 2008 року № 422 (зі змінами) [2];

5) у разі отримання під час проведення слідчих (розшукових) дій інформації про осіб, які зловживають наркотичними засобами, повідомляє про це керівника органу, підрозділу поліції для вжиття відповідних заходів;

6) негайно після початку кримінального провадження уживає заходів щодо розшуку, зберігання майна, цінностей та коштів винних осіб з подальшим їх вилученням або накладенням арешту в порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законодавством;

7) у кожному кримінальному провадженні про незаконний збут наркотичних засобів проводить всі можливі та необхідні слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії, спрямовані на повне, всебічне та неупереджене документування джерел отримання наркотичних засобів, використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, а не лише факту збуту наркотичних засобів; виключно за результатами отримання доказів, які свідчать про збут наркотичних засобів, за наявності для цього належних підстав ініціює питання про проведення контролю за вчиненням злочину у формі оперативної закупки [2];

8) у випадку повідомлення особи про підозру в учиненні кримінального правопорушення, передбаченого статтею 307 КК України, вживає вичерпних заходів для встановлення наявності ризиків, передбачених частиною першою статті 177 КПК України [2].

Керівник органу досудового розслідування:

1) спільно з керівниками оперативних підрозділів органу, підрозділу поліції організовує роботу з виявлення кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів та забезпечує участь слідчого в реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності;

2) оцінює наявність ознак кримінального правопорушення при вивченні матеріалів за заявами та повідомленнями про кримінальні правопорушення та інші події, пов'язані з обігом наркотичних засобів, забезпечує своєчасне внесення слідчими відомостей про ці правопорушення до ЄРДР;

3) з метою забезпечення всебічного, повного і неупередженого розслідування кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів ініціює перед керівником територіального органу, підрозділу поліції питання щодо створення СОГ, до складу якої включаються працівники органу досудового розслідування та оперативних підрозділів, які мають досвід розслідування кримінальних правопорушень цієї категорії (у разі вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів – одночасно із внесенням інформації до ЄРДР, а в кримінальних провадженнях про злочини невеликої та середньої тяжкості – за необхідності), погоджує створення СОГ;

4) щомісяця розглядає на оперативних нарадах за участю керівника територіального органу, підрозділу поліції та керівників його структурних підрозділів результати роботи з виявлення осіб, які вчинили кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, а стан досудового розслідування в кримінальних провадженнях про тяжкі та особливо тяжкі злочини цієї категорії, які викликали суспільний резонанс, – щотижня;

5) при вивченні матеріалів за заявами або повідомленнями про злочини, за вчинення яких передбачено додаткове покарання у вигляді конфіскації майна, перевіряє наявність матеріалів про вжиті заходи, спрямовані на встановлення майна особи, яка вчинила злочин, та коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів;

6) забезпечує своєчасне і повне виконання ухвал слідчого судді, суду про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій з метою встановлення обставин, які мають істотне значення для кримінального провадження, у строки, зазначені в ухвалі;

7) після внесення відповідних відомостей до ЄРДР забезпечує своєчасне направлення до експертної установи вилучених речовин та об'єктів для проведення судової експертизи;

8) за необхідності порушує клопотання перед керівником експертної установи про вжиття заходів щодо невідкладного проведення судової експертизи та отримання відповідного висновку;

9) з дотриманням вимог режиму секретності вивчає надані матеріали оперативно-розшукової діяльності та запропонований оперативним підрозділом план заходів з їх реалізації; у разі необхідності вносить доповнення до нього та визначає слідчого, який у разі виявлення ознак кримінального правопорушення вносить відповідні відомості до ЄРДР та розпочинає досудове розслідування [2].

Окремо слід звернути увагу на взаємодію правоохоронних органів під час розслідуванні кримінальних злочинів, пов'язаних з незаконним оборотом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів за допомогою мережі Інтернет на етнічні злочинні угруповання, що займаються торгівлею наркотичними засобами. В Україні серед багатьох проблем, що стоять перед суспільством і державою, на одне з перших місць виходить проблема протидії етнічній злочинності. Крадіжки, пограбування, розбої, шахрайство, торгівля наркотиками та інші кримінально каранні дії завжди бентежили спокій законослухняних громадян. Особливого резонансу в умовах сьогодення набувають випадки учинення зазначених дій представниками етнічних меншин, які проживають на території України та об'єднуються у злочинні угруповання за етнічною приналежністю до певної національності [3].

Підбиваючи підсумки, можна зазначити, що з метою ефективної протидії транснаціональному наркобізнесу, необхідно: продовжувати реформування правоохоронної системи та приведення її у відповідність до світових правових стандартів: здійснювати матеріально-технічне й кадрове забезпечення спецпідрозділів, які протидіють наркобізнесу; поглиблювати співпрацю між Україною та ЄС у цій сфері, забезпечувати адаптацію національного законодавства до законодавства ЄС; організувати проведення широкомасштабного соціологічного дослідження латентності наркоманії та наркозлочинності в Україні; створити служби соціально-психологічної реабілітації хворих на наркоманію та змінити підходи до системи наркообліку; підвищити на основі міжвідомчої взаємодії

ефективність профілактично-попереджувальних заходів, спрямованих на пропаганду здорового способу життя серед неповнолітніх і молоді, посилити роз'яснювальну роботу в педагогічних колективах; заохочувати участь неурядових громадських організацій, благодійних фондів, релігійних осередків у сприянні протидії незаконному обігу наркотиків; розробити й забезпечити ефективну систему протидії витоку в незаконний обіг наркотиків з об'єктів підприємницької діяльності, яким видано ліцензію на таку діяльність [4].

Список бібліографічних посилань

1. Севрук В. Г., Павленко О. С. Заходи протидії транснаціональному наркобізнесу, що вчиняється представниками окремих етнічних груп. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ України*. 2015. № 2 (10). С. 193–205.
2. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07.07.2017 № 575 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17> (дата звернення: 28.10.2018).
3. Севрук В. Г. Взаємодія оперативних підрозділів зі слідчими під час протидії злочинам, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, що вчиняються особами циганської національності. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2013. Спецвип. № 6: Адаптація оперативно-розшукової діяльності до нових законодавчих умов. Особливості проведення негласних слідчих (розшукових) дій оперативними підрозділами ОВС. С. 368–370.
4. Севрук В. Г. Некоторые меры противодействия транснациональному наркобизнесу, что совершается лицами цыганской национальности. *Право и политика*. 2013. № 2. С. 211–215.

Одержано 01.11.2018

УДК 343.73

Євген Дмитрович МАСЛІЙ,

здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ПРОТИДІЯ НЕЗАКОННОМУ ЗБУТУ ТА ПРИДБАННЮ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ЇХ АНАЛОГІВ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ НАУКОВОГО ГЕНЕЗИСУ

Протидія незаконному збуту та придбаванню наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів віднесена до пріоритетних напрямків діяльності держави.

Перші наукові дослідження присвячені проблематиці протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів були проведені ще за часів Радянського союзу. Однак, аналізуючи емпіричний матеріал, можна констатувати, що у вказаний період часу окреслена проблематика знайшла своє відображення лише на рівні фрагментарних досліджень, у вигляді наукових статей та тез доповідей.

Так, наприклад, відмітимо, що в 1984 році фрагментарно досліджують питання протидії збуту наркотиків такі вчені як В. В. Зайцев та Ю. С. Путалов. Однак, аналізуючи їх дослідження можна дійти висновку, що окреслена проблематика розглядається ними лише в контексті оперативної розробки осіб, що здійснюють збут наркотичних речовин у виправних трудових закладах.

В той самий час, стрімке розповсюдження наркоманії, приймання вказаним явища все більших масштабів призводить до того, що питання протидії збуту наркотиків починає розглядатися під час проведення більшої кількості науково-практичних конференцій присвячених питанням протидії злочинності, однак здебільшого в контексті антисоціального явища без визначення особливостей організаційно-тактичного характеру протидії збуту наркотиків.

Після розпаду Радянського союзу питання протидії збуту наркотиків починає активно розглядатися у різних сферах науки (медицина, фармакологія, юридичні науки, історія). Зокрема в сфері юридичної науки, свої дисертаційні дослідження окресленому питанню присвячують: